

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I'R:	SGRIWTINI
DYDDIAD:	13 MAWRTH 2017
PWNC:	MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW, CHWARTER 3 2016/17
AELOD (AU) PORTFFOLIOI:	Y CYNGHORYDD H E JONES
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES
AWDUR YR ADRODDIAD:	CLAIRE KLIMASZEWSKI
FFÔN:	01248 751865
E-BOST:	ClaireKlimaszewski@ynysmon.gov.uk
AELODAU LLEOL:	d / b

A - Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau

1. Ym mis Mawrth 2016, gosododd y Cyngor gyllideb net ar gyfer 2016/17 gyda gwariant net o £124.037m ar gyfer gwasanaethau i'w gyllido o incwm y Dreth Gyngor, Trethi Annomestig Cenedlaethol a grantiau cyffredinol.
2. Yng nghyllideb 2016/17, roedd angen gwneud arbedion gwerth £3.46m. Mae'r rhain wedi cael eu hymgorffori yng nghyllidebau'r gwasanaethau unigol ac adlewyrchir llwyddiant neu fethiant i gyflawni'r rhain yn y tanwariant / gorwariant a ddangosir.
3. Mae'r adroddiad hwn yn nodi perfformiad ariannol gwasanaethau'r Cyngor ar gyfer trydydd chwarter y flwyddyn ariannol sy'n berthnasol i'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Rhagfyr 2016. Hefyd, ceir crynodeb o'r sefyllfa a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan.
4. Y sefyllfa ariannol gyffredinol a ragwelir ar gyfer 2016/17 yn chwarter 3, gan gynnwys Cyllid Corfforaethol a'r gronfa Dreth Gyngor, yw gorwariant o £16k. Mae hyn yn cyfateb i 0.01% o gyllideb net y Cyngor ar gyfer 2016/17. Mae hyn yn welliant sylweddol o gymharu â'r gorwariant o £660k a ragwelwyd yn ystod chwarter 2.
5. Argymhellir : -
 - (i) Nodi'r sefyllfa mewn perthynas â'r perfformiad ariannol hyd yma.
 - (ii) Caniatáu trosglwyddo unrhyw danwariant ar ddiwedd y flwyddyn yn y gyllideb graenau ffyrdd i gronfa wrth gefn glustnodedig. Byddai'r arian hwn o gymorth i gyllido costau ychwanegol yn y dyfodol yn sgil tywydd garw dros y gaef.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

d / b

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae'r mater hwn wedi ei ddirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Ydi

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	Amherthnasol – Adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Byddwn yn ymgynghori fel rhan o'r UDA
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Craffu	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall / au	
E - Risgiau ac unrhyw liniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Troseddau ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniadau	
7	Arall	
F - Atodiadau:		
<ul style="list-style-type: none"> • Atodiad A – Adroddiad Monitro'r Gyllideb Refeniw - Chwarter 3, 2016/17 • Atodiad B - Tabl o'r Canlyniadau Refeniw a ragwelir ar gyfer 2016/17, Chwarter 3 • Atodiad C - Crynodeb o Gyllidebau Wrth Gefn 2016/17 • Atodiad CH - Crynodeb o'r Perfformiad Ariannol a Ragwelir o ran Cyflawni Arbedion Cyllidebol 2016/17 		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		
Cyllideb Refeniw 2016/17 (fel y cafodd ei hargymell gan y Pwyllgor hwn ar 1 Mawrth 2016 a'i mabwysiadu gan y Cyngor Sir ar 9 Mawrth 2016).		

MONITRO'R GYLLIDEB REFENIW - CHWARTER 3, 2016/17

1. Balans Cyffredinol – Sefyllfa Agoriadol

- 1.1 Balans y gronfa gyffredinol ar ddechrau'r flwyddyn oedd £7.886m. Fodd bynnag, yn erbyn y ffigur hwn, mae angen caniatáu ar gyfer ymrwymiad posib o leiaf £ 2.15m i setlo hawliadau tâl cyfartal sy'n weddill. Mae hynny'n gostwng lefel y gronfa wrth gefn sydd heb ei hymrwymo i £5.736m, sydd £736k yn uwch na'r isafswm o £5m a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith ar gyfer balans y cronfeydd wrth gefn cyffredinol yn 2016/17. Mae'r Cyngor yn ymdrechu i sicrhau cytundeb gan Lywodraeth Cymru a fyddai'n caniatáu i'r Cyngor drin y gwariant fel gwariant cyfalaf, a fyddai'n golygu y gellid ei godi fel tâl ar y gyllideb refeniw dros nifer o flynyddoedd. Os bydd yn llwyddo, mae'n golygu y bydd y £2.15m yn dod yn gyllideb sydd heb ei hymrwymo ac yn cael ei hychwanegu'n ôl i'r gronfa wrth gefn gyffredinol sydd ar gael i'r Cyngor.

2. Perfformiad Ariannol a Ragwelir fesul Gwasanaeth

- 2.1 Mae manylion perfformiad ariannol pob gwasanaeth ar gyfer y cyfnod a'r canlyniadau a ragwelir ar gyfer pob un wedi eu nodi yn Atodiad B. Rhagwelir gorwariant o £756 (0.70%) ar wasanaethau ar 31 Mawrth 2017. Fodd bynnag, yn achos Cyllid Corfforaethol, rhagwelir tanwariant o £1.004m (6.31%) sy'n gwrthbwysu'r gorwariant a ragwelir ar wasanaethau. Yn ogystal, rhagwelir diffyg o £264k o ran casglu'r Dreth Gyngor. Cynydda hyn y rhagolwg refeniw ar gyfer 2016/17 i orwariant o £16k (0.01%). Mae'r tabl isod yn crynhoi'r amrywiadau sylweddol (£100k neu fwy). Mae hon yn well sefyllfa nag yr adroddwyd arni yn chwarter 2 pan ragwelwyd cyfanswm gorwariant o £660k.

Crynodeb o'r amrywiadau a ragwelir ar 31 Mawrth 2017 yn seiliedig ar wybodaeth ariannol ar 31 Rhagfyr 2016	
	(Tan) / Gorwariant £ 000
Dysgu Gydol Oes	700
Gofal Cymdeithasol i Blant	718
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	(258)
Gwasanaethau Eiddo	(175)
Rheolaeth Gorfforaethol	(100)
Cyllid Corfforaethol	(1,004)
Casglu'r Dreth Gyngor	264
Arall (cyfanswm yr amrywiadau sy'n is na £100k)	(129)
Gor/(Tan)wariant Net ar wasanaethau	16

3. Eglurhad ar yr Amrywiadau sylweddol

3.1 Dysgu Gydol Oes

3.1.1 Addysg Ganolog

3.1.1.1 Roedd gwariant y gwasanaeth £604k (24.91%) yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd chwarter 3. Rhagwelir y bydd y gwasanaeth yn gorwario £775k (21.4%) ym mlwyddyn ariannol 2016/17. Mae'r sefyllfa wedi gwaethygu o gymharu â'r tanwariant o £167k yr adroddwyd arno yn chwarter 2. Mae cynnydd yn nifer y lleoliadau all-sirol arbenigol wedi arwain at bwysau sylweddol ar y gyllideb ar gyfer y gwasanaeth, ac amcangyfrifir y bydd gorwariant o £405k yn y cyllidebau hyn. Yn ogystal, mae cynnydd pellach yn y costau cludo disgyblion i'r ysgol, a rhagwelir y bydd gorwariant o £310k. Mae yna hefyd nifer o fân danwariannau a gorwariannau eraill. Mae cais y gwasanaeth am arian buddsoddi i arbed i'w fuddsoddi yn y System 'One Management' bellach wedi ei gymeradwyo, ac fe ddylai hynny fod o gymorth i leihau costau cludiant ysgol (tacsis) o 2017/18. Mae'r holl arbedion effeithlonrwydd ar gyfer 2016/17 ar darged i gael eu cyflawni.

3.1.2 Diwylliant

3.1.2.1 Roedd gwariant y gwasanaeth hwn yn £149k (13.42%) yn is na'r gyllideb broffiledig ar ddiwedd y cyfnod, a'r canlyniad a ragwelir ar gyfer y flwyddyn yw tanwariant o £75k (5.28%). Mae hyn yn fwy na'r tanwariant o £53k yr adroddwyd arno yn chwarter 2. Disgwylir gorwariant o £10k ar Amgueddfeydd ac Orielau a thanwariant o £60k ar y Gwasanaethau Llyfrgell. Rhagwelir hefyd y bydd tanwariant o £25k ar gyfer Ynys Lawd, ac mae £16k ohono oherwydd incwm dros ben yn dilyn cynnydd yn y ffioedd. Mae'r holl arbedion effeithlonrwydd ar gyfer 2016/17 ar darged i gael eu cyflawni.

3.2 Gofal Cymdeithasol i Oedolion

3.2.1 Roedd gwariant ar y gwasanaeth £605k (3.58%) yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd y cyfnod hwn. Fodd bynnag, cyllidir y rhan fwyaf ohono o grantiau. Y canlyniad a ragwelir ar gyfer y flwyddyn gyfan yw gorwariant o £44k (0.20%). Mae hyn yn well na'r gorwariant o £143k a ragwelwyd yn chwarter 2.

3.2.2 Mae'r amrywiadau a ragwelir yn y canlyniad a ragwelir fel a ganlyn:-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed: rhagwelir gorwariant o £44k;
- Anableddau Corfforol (AC): rhagwelir gorwariant o £173k;
- Anableddau Dysgu (AD): rhagwelir gorwariant o £461k;
- Iechyd Meddwl (IM): rhagwelir gorwariant o £141k;
- Yr Uned Ddarparu: rhagwelir tanwariant o £722k; a
- Rheolaeth a Chefnogaeth: rhagwelir tanwariant o £53k.

3.2.3 Mae'r cyllidebau hyn yn cael eu harwain gan y galw a gall cynnydd bach yn nifer y lleoliadau arwain at gynnydd sylweddol yn y costau – mae hyn yn dibynnu ar gymhlethdod y pecynnau gofal. Mae'r pwysau cyllidebol mwyaf arwyddocaol yn y maes Anableddau Dysgu. Mae'r pwysau ar gyllideb y gwasanaethau Iechyd Meddwl wedi gostwng ers chwarter 2, er y gwelwyd pwysau ychwanegol ar gyllidebau gwasanaethau Anabledd Corfforol. Mae dau leoliad preswyl newydd a ffioedd uwch wedi cynyddu'r gorwariant a ragwelir yn y gwasanaethau Anabledd Corfforol o'r £8k yr adroddwyd arno yn chwarter 2 i £173k. Fodd bynnag, cymerwyd camau o fewn yr Uned Ddarparu i gynyddu'r tanwariant i £722k, ac mae tanwariant o £53k mewn costau rheoli a chymorth wedi gwrthbwysu llawer o'r pwysau cyllidebol hyn.

- 3.24** Mae'r rhagamcan cyllidebol wedi gwella ers chwarter 2, yn bennaf oherwydd llai o bwysau yn y misoedd diwethaf ar y gyllideb ar gyfer gwasanaethau Iechyd Meddwl, gwasanaethau i'r Henoed a chynnydd yn y tanwariant yn yr Uned Ddarparu.
- 3.2.5** Nod y gwasanaeth yw lleihau'r gorwariant drwy ddwyn ymlaen arbedion penodol yn 2017/18 i'r flwyddyn gyfredol. Mae arbedion wedi'u targedu ar gyfer dau unigolyn a leolwyd mewn lleoliadau arbenigol mewn siroedd eraill. Bydd y gwasanaeth yn parhau i reoli niferoedd y lleoliadau trwy banel adnoddau wythnosol ar gyfer Gwasanaethau Pobl Hŷn / Anabledd ac o fewn y Gwasanaethau Anabledd Dysgu. Mae'r panelau hyn yn chwarae rôl hanfodol wrth reoli gwariant ac i sicrhau y comisiynir gwasanaethau priodol ac sydd mor gost-effeithiol â phosib.

3.3 Gwasanaethau Plant

- 3.3.1** Roedd y gwariant ar y gwasanaeth £513k (9.05%) yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd chwarter 3 a rhagwelir y bydd gorwariant o £718k (9.59%) ar gyfer y flwyddyn ariannol yn ei chyfanrwydd. Mae hyn yn cynnwys gorwariant o £721k a ragwelir ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal (PDG). Mae hwn yn gynydd bychan o gymharu â'r gorwariant o £683k yr adroddwyd arno yn chwarter 2.
- 3.3.2** Mae'r gorwariant a ragwelir yn cael ei achosi gan gynydd yn nifer y lleoliadau arbenigol ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Mae'r galw am y gwasanaethau statudol hyn yn anodd ei reoli a gall un neu ddau o achosion cymhleth olygu cynnydd sylweddol yn y gwariant mewn cyfnod byr o amser. Fodd bynnag, fel yr adroddwyd yn chwarter 2, yn ei gyfarfod ar 25 Gorffennaf, 2016 cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith ryddhau cyllid ychwanegol i'r Gwasanaethau Plant i ariannu'r tîm Trothwy Gofal. Bydd y tîm hwn yn mynd ati mewn modd ataliol i sicrhau lles plant ac mae'n anelu at ostwng nifer y Plant sy'n Derbyn Gofal ar Ynys Môn. Mae £100k wedi cael ei neilltuo ar gyfer 2016/17 o gronfeydd wrth gefn a bydd £241k yn cael ei ychwanegu at gyllideb y gwasanaeth ar gyfer 2017/18 a 2018/19. Mae'r gwasanaeth yn disgwyl y bydd yn dechrau gweld manteision y prosiect hwn o ran osgoi costau o 2017/18 ymlaen.

3.4 Tai (Cronfa'r Cyngor)

- 3.4.1** Roedd y gwasanaeth hwn £114k (8.62%) yn tu ôl i'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd y cyfnod. Disgwylir y bydd gan y gwasanaeth danwariant o £50k (6.05%) ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn fwy na'r tanwariant o £12k a ragwelwyd ar ddiwedd chwarter 2. Disgwylir y bydd tanwariant o £30k ar y Strategaeth Dai a pharheir i ragweld tanwariant o £40k ar weinyddiaeth Tai. Rhagwelir gorwariant o £10k yr un yng Nghanolfan JE O'Toole ac ar Wasanaethau Digartrefedd. Mae gwaith yn parhau i gael ei wneud i gwblhau a gweithredu'r newidiadau yn y gwasanaeth cyngor lles ond mae'n annhebygol bellach y gwelir yr arbediad yn 2016/17. Bydd adnoddau'r gwasanaeth yn cwrdd â'r diffyg hwn.

3.5 Rheoleiddio a Datblygu Economaidd

3.5.1 Economaidd a Chymunedol (yn cynnwys Morwrol a Hamdden)

- 3.5.1.1** Roedd y gwasanaeth yn gyffredinol wedi gwario £281k (14.68%) yn llai na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd chwarter 3. Gellir priodoli £153k o'r tanwariant i broblemau proffilio cyllidebau grantiau ond bydd y rhain wedi eu gwario erbyn diwedd y flwyddyn. Rhagamcenir y bydd tanwariant o £9k (0.47%) erbyn 31 Mawrth 2017. Mae hyn yn well na'r gorwariant o £17k a ragwelwyd yn ystod chwarter 2.
- 3.5.1.2** Rhagwelir y bydd gan elfen Datblygu Economaidd y Gwasanaeth danwariant o £41k oherwydd cynnydd yn yr incwm o logi cyfleusterau'r ganolfan ac ad-daliadau mewnol. Mae swyddi gweigion hefyd yn cyfrannu at y tanwariant.

- 3.5.1.3** Mae disgwyl y bydd tanwariant o £53k yn yr Adain Forwrol ar ddiwedd y flwyddyn o ganlyniad i reoli swyddi gweigion a champau eraill fel gostwng gwariant dydd i ddydd.
- 3.5.1.4** Rhagdybir y bydd gorwariant o £85k yn y Gwasanaeth Hamdden ar ddiwedd y flwyddyn. Mae hyn, yn rhannol, o ganlyniad i gau pwll Canolfan Hamdden Caergybi yn ystod cyfnod yr haf ar gyfer gwaith cynnal a chadw hanfodol ac atgyweiriadau ar ôl difrod storm yn y flwyddyn ariannol ddiwethaf sydd wedi lleihau lefel yr incwm a dderbyniwyd.

3.5.2 Rheoleiddio (Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)

- 3.5.2.1** Roedd y gwasanaeth hwn wedi gwario £322k (15.27%) yn llai na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd y cyfnod, a rhagwelir tanwariant o £258k (10.35%) erbyn diwedd y flwyddyn. Mae hyn yn fwy na'r tanwariant o £170k yr adroddwyd arno yn ystod chwarter 2. Yn ogystal, amcangyfrifir y bydd incwm dros ben oddeutu £140k mewn perthynas â datblygiadau mawr a bydd yr arian hwnnw'n cael ei roi mewn cronfa wrth gefn glustnodedig i gefnogi gweithrediad datblygiadau mawr yn y dyfodol.
- 3.5.2.2** Mae'r rhan fwyaf o'r cyllidebau yn yr Adran Reoleiddio yn tanwario ac eithrio 'Planning Delivery Wales', Cefn Gwlad a'r Arfordir, Safonau Masnach a Marchnadoedd sydd, fe ragdybir, yn debygol o orwario rhywfaint.

3.6 Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo

3.6.1 Priffyrdd

- 3.6.1.1** Roedd y gwasanaeth wedi gwario £57k (0.88%) yn llai na'r gyllideb broffiliedig ar ddiwedd y cyfnod, ond rhagwelir y bydd tanwariant o £16k (0.25%) erbyn diwedd y flwyddyn os bydd y tywydd mwyn dros y gaeaf yn parhau. Mae hyn yn well na'r rhagolwg yr adroddwyd arno yn ystod chwarter 2. Nid yw'r canlyniad hwn a ragwelir yn cynnwys unrhyw ragamcan mewn perthynas â'r cyllidebau gwaith gan fod y rhain yn cael eu heffeithio gan ofynion cynnal a chadw dros y gaeaf ac unrhyw ddifrod storm. Mae yna hefyd ansicrwydd ynghylch costau cludiant cyhoeddus ac, o'r herwydd, rhagdybiwyd cyllideb gytbwys ar gyfer y rhain. Er nad yw effaith cyllidebau gaeaf wedi ei chynnwys yn y rhagolygon, dylid trosglwyddo unrhyw danwariant yn y gyllideb graeanu i gronfa wrth gefn glustnodedig. Byddai hynny o gymorth i gwrdd â chostau ychwanegol yn y dyfodol yn sgil tywydd garw dros y gaeaf.
- 3.6.1.2** Mae'r gwelliant yn bennaf oherwydd camau a gymerwyd i leihau gwariant ar waith stryd sydd wedi arwain at amcanfyfrif o danwariant o £80k. Disgwylir gorwariant o £76k yn y Gwasanaeth Dylunio Gwaith Cynnal a Chadw ac amcangyfrifir gorwariant o £50k yn y gwasanaeth rheoli cynnal a chadw. Mae yna nifer o fân orwariannau a thanwariannau eraill.

3.6.2 Gwastraff

- 3.6.2.1** Roedd y gwasanaeth Gwastraff wedi gwario £63k (1.02%) yn llai na'r gyllideb broffiliedig ar ddiwedd Rhagfyr 2016. Mae'r gwasanaeth yn rhagweld gwelliant sylweddol yn y canlyniad a rhagwelir tanwariant o £60k (0.96%). Amcangyfrifir bod hyn yn ostyngiad o £205k yn y gwariant o gymharu â'r gorwariant o £145k yr adroddwyd arno yn chwarter 2.

3.6.2.2 Mae pwysau cyllidebol yn parhau o fewn y gwasanaeth a disgwylir gorwariant o £60k gyda'r Safle Cynhyrchu Trydan a Gorsaf Drosglwyddo Penhesgyn. Fodd bynnag, mae costau cael gwared ar wastraff wedi gostwng yn sylweddol yn sgil casglu bob tair wythnos a threfniadau amgen i gael gwared ar y gwastraff. Ni wyddys beth fydd effaith net y cynnydd yn y costau casglu a'r gostyngiad yn y costau gwaredu hyd yma. Disgwylir tanwariant o £180k erbyn diwedd y flwyddyn ariannol yn y Gwasanaeth Cael Gwared ar Wastraff oherwydd y newidiadau hyn.

3.6.3 Eiddo

3.6.3.1 Roedd tanwariant o £209k (20.39%) yn y Gwasanaethau Eiddo o gymharu â'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd y cyfnod a rhagwelir y bydd tanwariant o £175k (19.12%) ar 31 Mawrth 2017. Mae hyn yn uwch na'r tanwariant o £115k a ragwelwyd yn chwarter 2.

3.6.3.2 Rhagwelir y bydd pwysau ar gyllidebau, fel gorwariant o £100k ar waith trwsio a chynnal a chadw, costau casglu gwastraff a chostau rhesymoli swyddfeydd yn cael eu gwrthbwyso gan: tanwariant ar gostau gweithwyr (£70k), tanwariant ar Drethi Annomestig (£100k), gwasanaeth Glanhau (£80k) a thanwariant o £30k yr un ar renti a chyfleustodau.

3.7 Trawsnewid

3.7.1 Roedd gwariant y Gwasanaeth Trawsnewid £386k (14.94%) yn uwch na'r gyllideb a broffiliwyd ar ddiwedd y cyfnod, fodd bynnag, bydd llawer o'r costau hyn yn cael eu cyllido o gronfeydd wrth gefn a grantiau a glustnodwyd a fydd yn cael eu credydu i gyllideb y Gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn. Rhagwelir y bydd tanwariant o £50k (1.37%) yn y gwasanaeth ar ddiwedd y flwyddyn sydd yr un fath â'r tanwariant yr adroddwyd arno yn chwarter 2.

3.7.2 Bydd gorwariant o £ 50k ar gostau TGCh yn cael ei wrthbwyso gan y tanwariant a ragwelir yn y tîm Trawsnewid Corfforaethol (£50k) a Phartneriaeth Ynys Môn a Gwynedd (£50k).

3.8 Adnoddau

3.8.1 Roedd cyllideb y Swyddogaeth Adnoddau yn dangos tanwariant o £91k (3.57%) erbyn diwedd y cyfnod. Rhagwelir y bydd gorwariant o £92k (3.37%) yn y swyddogaeth erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn well na'r gorwariant o £131k yr adroddwyd arno yn chwarter 2.

3.8.2 Mae'r pwysau cyllidebol allweddol yn ymwneud â thanysgrifiadau technegol (£15k), ymgynghoriaeth (£46k), costau cefnogi meddalwedd (£40k), costau banc (£30k) a staffio (£25k). Bydd grantiau annisgwyl (£44k) ac arbedion ar gostau staffio yn y gwasanaeth archwilio (£20k) o gymorth i ostwng y gorwariant net.

3.9 Busnes y Cyngor

3.9.1 Roedd y swyddogaeth wedi gwario £19k (1.79%) yn fwy na'r gyllideb a broffiliwyd ar 31 Rhagfyr, 2016. Fodd bynnag, mae'r gwasanaeth yn parhau i ragweld tanwariant o £62k (4.12%) ar gyfer y flwyddyn ariannol.

3.9.2 Y rhesymau mwyaf arwyddocaol am hyn yw tanwariant disgwylidig yn y Gwasanaethau Pwyllgor (£42k) a phriddiannau tir yn cynhyrchu mwy o incwm (£25k) na'r disgwyl. Mae yna fân orwariannau a thanwariannu eraill.

3.10 Costau Corfforaethol a Democrataidd

3.10.1 Roedd y gwasanaeth wedi gwario £141k (7.45%) yn llai na'r gyllideb broffiledig ar ddiwedd y cyfnod. Rhagwelir y bydd tanwariant o £18k (0.94%) ar ddiwedd y flwyddyn.

3.11 Rheolaeth Gorfforaethol

3.11.1 'Roedd tanwariant o £72k (12.90%) yn y swyddogaeth ar 31 Rhagfyr 2016 a rhagwelir tanwariant o £100k (13.38%) ar gyfer y flwyddyn ariannol oherwydd arbedion yn deillio o ailstrwythuro Rheolaeth Strategol.

4. Cyllid Corfforaethol

4.1 Disgwylir y bydd tanwariant o £1,004k (6.31%) ar ddiwedd y flwyddyn mewn perthynas â Chyllid Corfforaethol.

4.2 Mae'r gyllideb budd-daliadau yn cynnwys budd-daliadau tai, taliadau tai dewisol a chynllun gostyngiadau'r dreth gyngor. Amcangyfrifir y bydd tanwariant o £274k yn y gyllideb. Yr elfen sylweddol ohono yw tanwariant o £501k oherwydd bod y llwyth achosion yn llai na'r hyn a ragwelwyd yn wreiddiol. Fodd bynnag, mae cynnydd o £150k a amcangyfrifir yn y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg a chostau o £77k nad ydynt yn gymwys ar gyfer cymhorthdal yn lleihau'r ffigwr.

4.3 Amcangyfrifir bod y prosiect gweithio'n gallach £302k yn brin o'i darged arbedion corfforaethol Mae yna arbedion y gellir eu priodoli'n glir i'r prosiect, er enghraifft, gellir credydu cau swyddfeydd yn erbyn y gyllideb hon. Fodd bynnag, mae arbedion eraill mewn perthynas â chostau staff gweinyddol a gweinyddiaeth gyffredinol yn cael eu gwireddu yng nghyllidebau'r gwasanaethau ac nid yw'r arbedion hyn wedi eu cyfrif yn erbyn y targed hwn. Nid oes dim i'w ddweud na fydd y prosiect Gweithio'n Gallach yn cyflawni'r arbedion a ragwelwyd ar y cychwyn.

4.4 Mae yna ddiffyg sylweddol hefyd o ran y llog a dderbynnir ar adneuron banc yr Awdurdod (£105k), ac mae'r sefyllfa wedi gwaethygu gyda thorri'r gyfradd banc swyddogol o 0.50% i 0.25%. Mae'r gorwariannau hyn yn cael eu gwrthbwysu, fodd bynnag, oherwydd mae'r costau benthyca'n is gan fod yr Awdurdod yn defnyddio ei falansau ar gyfer y rhaglen gyfalaf yn hytrach na benthyca'n allanol. Mae cynnydd yng nhyfran y CRT o'r ffioedd llog yn dilyn tynnu allan o'r system cymhorthdal ar gyfer y CRT hefyd yn gostwng costau llog i Gronfa'r Gyngor. Fodd bynnag, mae'n bosib na fydd y benthyca mewnol hwn yn bosib yn y dyfodol oherwydd y prosiectau cyfalaf sylweddol, yn enwedig mewn perthynas â rhaglen Ysgolion yr 21ain Ganrif.

4.5 Mae Atodiad C yn crynhoi'r sefyllfa ariannol mewn perthynas â chyllidebau wrth gefn ar 31 Rhagyr 2016. Cafodd cyllideb ar gyfer cronfeydd wrth gefn werth £2.039m ei chymeradwyo fel rhan o gyllideb 2016/17. Mae £620k net wedi cael ei drosglwyddo i wasanaethau i ariannu prosiectau penodol neu faterion cyllidebol a gymeradwywyd gan y Swyddog Adran 151. Yn ogystal, mae £1,507k wedi'i ymrwymo o'r arian wrth gefn i ariannu costau a gymeradwywyd a disgwylir y bydd tanwariant o £150k yn y gronfa wrth gefn gyffredinol. Yn ogystal, rhagwelir tanwariant o £143k yn y gronfa wrth gefn a glustnodwyd ar gyfer y gwasanaeth Oedolion. Rhagwelir cyfanswm o £293k o danwariant felly yn y cronfeydd wrth gefn. Bydd y cyllidebau wrth gefn sy'n weddill wedi eu gwario'n llawn erbyn diwedd y flwyddyn yn unol â'r gymeradwyaeth angenrheidiol ar gyfer defnyddio cyllidebau wrth gefn.

5. Casglu'r Dreth Gyngor

5.1 Amcangyfrifir y bydd y Dreth Gyngor a gasglwyd £88k yn brin o'r targed. Yn ogystal, rhagwelir ar hyn o bryd y cynnydd yn y ddarpariaeth ar gyfer dyledion drwg ac amheus yn £176k. Felly, amcangyfrifir ar hyn o bryd y bydd y Gronfa Dreth Gyngor £264k (0.21%) yn brin o'r targed, a hynny'n bennaf oherwydd y gofyniad i wneud darpariaeth ddarbodous ar gyfer dyledion drwg. Mae hon yn sefyllfa waeth na'r diffyg o £ 198k a ragwelwyd yn ystod chwarter 2.

6. Arbedion Cyllideb 2016/17

- 6.1** Cafodd arbedion cyllidebol o £3.06m eu tynnu o gyllidebau gwasanaethau ar gyfer 2016/17 a £400k ychwanegol o arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol eu cadw mewn cronfa wrth gefn. Yn Atodiad CH, ceir crynodeb o'r perfformiad disgwylidig yn erbyn yr arbedion cyllidebol hyn ar gyfer y flwyddyn. Mae £2.476m (80.9%) o'r arbedion eisoes wedi eu cyflawni neu fe dybir y gellir eu cyflawni yn ystod y flwyddyn.
- 6.2** Ni fydd modd cyflawni £542k (17.7%) o'r targedau arbedion yn 2016/17 ond mae'n debygol y gellir eu cyflawni yn 2017/18. Mae £251k o'r rhain eisoes wedi cael eu cynnwys yn y canlyniad a ragwelir ar gyfer y flwyddyn. Fodd bynnag, nid yw £291k wedi cael ei gynnwys yn y rhagolygon oherwydd diffyg gwybodaeth i asesu a fydd modd cyflawni'r arbedion hyn ai peidio. Os na fydd yr arbedion hyn yn cael eu cyflawni, yna bydd cynnydd pellach o £291k yn y gorwariant ar gyfer y flwyddyn. Er gwaethaf y ffaith na fydd modd cyflawni gwerth £542k o'r arbedion yn 2016/17, mae gwaith yn parhau i fynd rhagddo i weithredu'r cynigion ac, o ganlyniad, mae'r arbedion yn debygol o gael eu cyflawni yn 2017/18. Fodd bynnag, ni fydd modd cyflawni gwerth £42k (1.4%) o arbedion yn y dyfodol. Ni fydd y targed incwm £10k ar gyfer hysbysebu ar finiau yn cael ei gyflawni gan nad oes marchnad ar gyfer hyn. Yn ogystal, ni fydd modd cwrdd â'r targed £32k yn y Gwasanaethau Plant o ganlyniad i fwy o ofynion cyfreithiol sy'n golygu na fydd modd gwneud yr arbedion.
- 6.3** Bydd y rhan fwyaf o'r £400k (75%) o arbedion o ddiswyddiadau gwirfoddol yn cael eu cyflawni. Wrth i staff gael eu rhyddhau, caiff strwythurau staffio eu had-drefnu ac mae angen penodi staff i'r strwythurau diwygiedig. Mewn rhai achosion, mae'r broses hon wedi cymryd mwy o amser i weithredu ac mae staff y mae'r Cyngor wedi cytuno i'w rhyddhau yn parhau i gael eu cyflogi gan y Cyngor.

7. Casgliad

- 7.1** Rhagwelir y bydd cyfanswm y gorwariant ar gyfer y flwyddyn a ddaw i ben ar 31 Mawrth 2017 yn £16k (0.01%). Rhagwelir gorwariant o £756k ar gyllidebau gwasanaethau, er rhaid pwysleisio ei fod yn cynnwys nifer o orwariannau a thanwariannau. Y Gwasanaethau sy'n parhau i fod dan bwysau cyllidebol yw Addysg Gydol Oes a'r Gwasanaethau Plant. Mae hyn oherwydd cost gwasanaethau statudol ar gyfer lleoliadau arbenigol sydd y tu allan i reolaeth y gwasanaethau i raddau helaeth. Disgwylir i'r gorwariant ar wasanaethau gael ei ariannu gan danwariant mewn Cyllid Corfforaethol o £1.004m, sydd wedi digwydd yn bennaf oherwydd tanwariant ar y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ac arbedion ar Ariannu Corfforaethol. Yn ogystal, amcangyfrif y bydd yr incwm a gesglir o'r Dreth Gyngor £264k yn brin o'r targed, a hynny'n bennaf oherwydd y gofyniad i ddarparu ar gyfer dyledion drwg.
- 7.2** Dylid nodi mai amcangyfrif yw hwn ac y bydd materion tu allan i reolaeth y Cyngor, megis tywydd garw dros y gaeaf yn cael effaith ar y gwariant ond nid oes modd eu ffactora i mewn i'r rhagolygon hyn. Gall rhagamcanion o'r fath newid wrth i wybodaeth newydd ddod i'r fei. Fodd bynnag, bydd sgrïwtini rheolaidd gan yr yr UDA a chmau unioni gan Benaethiaid Gwasanaeth yn helpu rheolwyr gwasanaethau i reoli'r cyllidebau y maent yn gyfrifol amdanynt.

Tabl o'r Canlyniadau Refeniw a ragwelir ar gyfer 2016/17, Chwarter 3

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Ddiwygiedig 2016/17 (heb gynnwys CSC a Dibrisiant) £'000	Ch3 Cyllideb 2016/17 £'000	Ch3 Gwariant gwirioneddol a'r gwariant a ymrwymwyd £'000	Ch3 Amrywiant 2016/17 £'000	Ch3 Amcangyfrif o'r Gwariant hyd at 31 Mawrth 2017 £'000	Ch3 Amcangyfrif o'r Canlyniadau ar 31 Mawrth, 2017 drosodd / (danodd) £'000	Ch2 Amcangyfrif o'r Canlyniadau ar 31 Mawrth, 2017 drosodd / (danodd) £'000	Gor(tan) Wariant fel % o'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2016/17 %
<u>Dysgu Gydol Oes</u>								
Cyllidebau a ddirprwywyd i'r Ysgolion	43,779	33,581	33,581	0	43,779	0	0	0.00%
Addysg Ganolog	3,665	2,426	3,030	604	4440	775	167	21.14%
Diwylliant	1,419	1,111	962	(149)	1,344	(75)	(53)	(5.28%)
Gwasanaethau oedolion	22,295	16,916	17,522	605	22,339	44	143	0.20%
Gwasanaethau Plant	7491	5664	6176	513	8209	718	683	9.59%
Tai	826	1,324	1,210	(114)	776	(50)	(12)	(6.05%)
<u>Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo</u>								
Priffyrdd	6472	6458	6401	(57)	6456	(16)	80	(0.25%)
Eiddo	915	1,027	818	(209)	740	(175)	(115)	(19.12%)
Gwastraff	6278	6,172	6,109	(63)	6218	(60)	145	(0.96%)
<u>Rheoleiddio a Datblygu Economaidd</u>								
Economaidd	1,073	1,039	865	(174)	979	(94)	(53)	(8.76%)
Hamdden	857	873	767	(107)	942	85	70	9.92%
Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	2,493	2,171	1,840	(332)	2,235	(258)	(170)	(10.35%)
<u>Trawsnewid</u>								
Adnoddau Dynol	1,186	879	1,023	144	1,186	0	0	0.00%
TGCh	1,613	1,238	1,456	218	1,663	50	50	3.10%
Trawsnewid Corfforaethol	858	466	491	24	758	(100)	(100)	(11.65%)
<u>Adnoddau</u>								
Adnoddau	2,733	2,546	2,637	91	2,825	92	146	3.37%
Busnes y Cyngor	1,505	1,070	1,089	19	1,443	(62)	(62)	(4.12%)
Costau Corfforaethol a Democraidd	1,913	1,893	1,752	(141)	1,895	(18)	(18)	(0.94%)
Rheolaeth Gorfforaethol	747	560	487	(72)	647	(100)	(100)	(13.38%)
Cyfanswm Cyllidebau Gwasanaeth	108,120	87,415	88,216	802	108,876	756	801	0.70%

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Cyllideb Ddiwygiedig 2016-17 (heb gynnwys CSC a Dibrisiant) £ '000	Ch3 Cyllideb 2016/17 £ '000	Ch3 Gwariant gwirioneddol a'r gwariant a ymrwymwyd £ '000	Ch3 Amrywiant 2016/17 £ '000	Ch3 Amcangyfrif o'r Gwariant hyd at 31 Mawrth 2017 £ '000	C3 Amcangyfrif o'r Canlyniadau ar 31 Mawrth, 2017 drosodd / (danodd) £ '000	Ch2 Amcangyfrif o'r Canlyniadau ar 31 Mawrth, 2017 drosodd / (danodd) £ '000	Gor(tan) wariant/fel % o'r gyllideb ddiwygiedig ar gyfer 2016/17 %
Ardollau	3,194	2,393	2,397	4	3,198	4	0	0.13%
Cyllido Cyfalaf	8,286	2,931	3,015	84	7,546	(740)	(88)	(8.93%)
Addasiad corfforaethol ar gyfer dibrisiant	0	0	0	0	0	0	0	0.00%
Rhyddhad Dewisol at y Dreth	60	0	0	0	57	(3)	(2)	(5.00%)
Cronfeydd wrth gefn cyffredinol ac eraill	1,658	0	0	0	1,365	(293)	(40)	(17.67%)
Cyllido a defnyddio arian wrth gefn	(3,218)	0	0	0	(2,916)	302	102	9.38%
Budd-daliadau a Roddwyd	5937	5985	6,060	75	5,663	(274)	(311)	(4.62%)
Cyfanswm Cyllid Corfforaethol	15,917	11,309	11,473	164	14,913	(1,004)	(339)	(6.31%)
Cyfanswm Cyllideb 2016/17	124,037	98,724	99,689	965	123,789	(248)	462	(0.20%)
Cyllido 2016/17								
TAC	(21,309)				(21,309)	0	0	
Y Dreth Gyngor	(32,109)				(31,845)	264	198	
Grant Cynnal Refeniw	(70,619)				(70,619)	0	0	
Cyfanswm Cyllid 2016/17	(124,037)				(123,773)	264	198	0.21%
Cyfanswm canlyniad gan gynnwys effaith cyllido	(0)				16	16	660	0.01%

Crynodeb o Sefyllfa Ariannol y Cyllidebau Wrth Gefn Chwarter 3, 2016/17

	Cyllideb wreiddiol	Trosglwyddiadau	Cyllideb Ddiwygiedig	Ymrwymwyd hyd yma (31/12/16)	Heb ei ymrwymo	Amcangyfrif o'r gor(tan)wariant ar 31/03/17
	£	£	£	£	£	£
Gwella	400,000	(104,730)	295,270	285,000	10,270	-
Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	317,927	47,680	365,607	165,000	200,607	(150,000)
Tâl a Graddfeydd	500,000	(168,080)	331,920	-	331,920	-
Cost Newid	136,000	(63,000)	73,000	-	73,000	-
TAC Caniatáu disgownt	60,000	-	60,000	60,000	-	-
Cronfa Wrth Gefn Glustnodedig	625,000	-	625,000	625,000	-	(143,000)
<u>Cyfanswm cyllidebau wrth gefn</u>	2,038,927.00	(288,130)	1,750,797	1,135,000	615,797	(293,000)

Crynodeb o'r Perfformiad a Ragwelir o ran Cyflawni Arbedion 2016/17 - Chwarter 3

Gwasanaeth / Swyddogaeth	Arbedion 2016/17 £'000	Arbedion y gellir eu cyflawni yn 2016/17 £'000	Arbedion na fydd modd eu cyflawni o bosib yn 2016/17 £'000	Arbedion na chânt eu cyflawni o gwbl £'000	Sylwadau
Dysgu Gydol Oes	1,308	1,308	-	-	Disgwylir medru cyflawni'r holl arbedion yn 2016/17
Rheoleiddio a Datblygu Economaidd	258	217	41	-	Dim modd cyflawni £28k o'r arbedion oherwydd diffyg yn yr incwm o'r caffis yn y canolfannau hamdden, yn bennaf oherwydd eu bod ar gau tra bod gwaith atgyweirio yn cael ei wneud arnynt. Bydd hyn yn cael ei ariannu yn ystod y flwyddyn o danwariant mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth. Yn ychwanegol, ni lwyddwyd i gwrdd â'r targed i godi £13k o incwm ychwanegol yn y Gwasanaeth Rheoli Pla ond caiff ei gyllido o danwariant o fewn y gwasanaeth.
Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo	730	406	314	10	Ni lwyddir i gael £17k o incwm o'r meysydd parcio ychwanegol, er y bydd gwaith cynnal a chadw yn gostwng i ariannu hyn. Ni fydd modd gwneud arbediad o £6k o danc septig Porth Swtan yn 2016/17 oherwydd oedi gyda'r gwaith. Yn ogystal, mae'n anodd asesu £291k o'r arbedion tan gyfnod y gaeaf. Ni lwyddir i gael incwm o £10k o hysbysebu ar finiau gan nad oes marchnad ar gyfer hyn, ond bydd hyn yn cael ei ariannu eleni gan danwariant yn y Gwasanaeth Cael Gwared ar Wastraff.
Gwasanaethau Oedolion	335	200	135	-	£135k yn anodd ei gyflawni yn ystod 2016/17 o ganlyniad i brosesau adolygu, ymgynghori a chyfreithiol.
Gwasanaethau Plant	143	96	15	32	Dim modd cyflawni £32k oherwydd newid yn y gyfraith, yn debygol o fedru cyflawni £15k o 2017/18.
Tai	74	37	37	-	Gohiriwyd £37k tan 2017/18 oherwydd derbyn adroddiad yn hwyr gan yr Ymgynghorydd. Fodd bynnag, yn 2016/17 bydd yr arbedion hyn yn cael eu cyllido o'r tanwariant mewn rhannau eraill o'r gwasanaeth.
Trawsnewid	4	4	-	-	Disgwylir medru cyflawni'r holl arbedion yn 2016/17.
Busnes y Cyngor	56	56	-	-	Disgwylir medru cyflawni'r holl arbedion yn 2016/17.
Adnoddau	72	72	-	-	Disgwylir medru cyflawni'r holl arbedion yn 2016/17.
Partneriaeth Ynys Môn a Gwynedd	80	80	-	-	Disgwylir medru cyflawni'r holl arbedion yn 2016/17.
Cyfanswm	3,060	2,476	542	42	